

JUSTITSMINISTERIET

Administrationsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 12. november 2014
Kontor: Budget- og planlægningskontoret
Sagsbeh: Michelle Argir Simonsen
Sagsnr.: 2014-0030-2554
Dok.: 1327009

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 1584 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 30. september 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Lauritzen (V).

Mette Frederiksen

/

Rikke Freil Laulund

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1584 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt man i de andre nordiske lande, Tyskland, Storbritannien og Holland har etableret arresthuse i samme kompleks som politistationer og/eller domstolsbygninger og i så fald indhente oplysninger om erfaringerne med disse løsninger fra myndighederne i de pågældende lande.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet via Udenrigsministeriet indhentet udtalelser fra de danske repræsentationer i Sverige, Norge, Finland, Island, Tyskland, Storbritannien og Holland.

Den danske ambassade i Stockholm har oplyst følgende:

”I Sverige skelnes mellem såkaldte ”arrest” og ”häkte”. Arrest, som politiet er ansvarlige for, er altid etableret i samme kompleks som politistationer og anvendes til midlertidig frihedsberøvelse af maksimalt 1-3 dages varighed. Häkte anvendes til frihedsberøvelse af længere varighed og huser primært vare-tægtsfængslede med verserende straffesager samt fængslede, der afsoner kortere frihedsstraffe og er således at sammenligne med de danske arresthuse. Kriminalvården, som er ansvarlig for häkte, driver 31 häkte i Sverige. Som udgangspunkt er de fleste häkte etableret i samme kompleks som politistationer, med kun få undtagelser, såsom häkten i Kalmar. I 2006 besluttede den daværende regering, at øge antallet af såkaldte ”retscentre”. Et retscenter består af en domstol, politistation og häkte etableret i samme kompleks. På nuværende tidspunkt findes der 7 retscentre i Sverige. Der er endnu ikke blevet udarbejdet en udredning som belyser erfaringer og eventuelle besparelser som følge af retscentre, men ifølge det oplyste, har de hidtidige erfaringer primært været af positiv karakter. Af fordele nævnes bl.a. øget sikkerhed og mindre risiko for fangeflugt, da den anholdte ikke skal transporteres med bil fra häkten til f.eks. domstolen eller til afhøring på politistationen. Dette medfører også en mere effektiv udnyttelse af ressourcer. For så vidt angår økonomiske besparelser forventes disse at være relativt begrænsede, idet domstole og politistationer ofte ligger centralt placeret i større byer, hvor etablering af häkte i umiddelbar tilknytning er mere omkostningstungt. Omvendt fremhæves besparelser i form af færre administrative omkostninger ved f.eks. ind- og udskrivning af fanger og færre udgifter til sikkerhed og transport. Også et tættere samarbejde, bedre koordinering og dialog mellem de forskellige myndigheder fremhæves som en fordel ved etablering af häkte i samme kompleks som politistationer og domstole. Ifølge det oplyste, er der på

nuværende tidspunkt ingen nævneværdige ulemper ved samlokalisering, men man er opmærksom på, at den manglende adskillelse af f.eks. anklagemyndigheden og domstolen kan sende et uønsket signal.”

Den danske ambassade i Oslo har oplyst følgende:

”Vi har innhentet informasjon fra Politidirektoratet som opplyser, at etablering av arrest, som er integrert i politibygg, er utbredt i politi- og lensmannsetaten. Det er ingen sentrale retningslinjer for samlokalisering av arrest. Det er ikke gjort noen sentral innsamling av erfaringene med praksisen. Byggene politiet disponerer varierer stort med tanke på størrelse, alder og standard. Erfaringene med samlokalisering av arrest vil sannsynligvis påvirkes av disse faktorene.

Efterfølgende har ambassaden selv været i kontakt med Politidirektorat, hvis svar naturligvis er på linje med det ovenciterede, men som også tilføjer et par facetter i forhold hertil:

Politidirektoratet har dessverre ikke gjennomført noen aktiv kartlegging av erfaringene med denne type samlokalisering. Som det ble skrevet i svaret fra Justis- og beredskapsdepartementet er nok erfaringene ulike, basert på byggets beskaffenhet. Det finnes eksempler på eldre bygg hvor inngangen til arresten er den samme som inngang for publikum for øvrig. Dette er uheldig for både arrestanten og andre besøkende. I nyere bygg legges det derimot gjerne opp til inngang til arrest gjennom garasjen, hvilket gjør at man unngår denne type uheldige utslag.”

Den danske ambassade i Helsinki har oplyst følgende:

I Finland har man etablert i alt 72 arresthuse, hvoraf de fleste er i samme kompleks som politistationer. 9 arresthuse bliver nedlagt i de kommende år, når lejekontrakten udløber. 11 arresthuse er større arresthuse, som befinner sig i samme kompleks som områdets hovedpolitistation. Der er ikke oprettet arresthuse i forbindelse med domstolsbygninger.

I alt er der plads til 1.131 tilbageholdte pr. døgn i de finske arresthuse. Der bliver gjort forskel på, om man er blevet tilbageholdt på grundlag af loven om tvangsforanstaltninger (mistanke om forbrydelse, 753 pladser) eller på grundlag af politiloven (især tilbageholdelse af berusede, 378 pladser). Alene i Helsinki tilbageholder politiet 11.000 berusede mennesker om året.

Længden for anholdelse af en person, der er blevet tilbageholdt på grundlag af tvangsforanstaltninger, er 1-3 døgn. Derudover

kan en varetægtsfængslet person blive tilbageholdt i arresthuse, som befinder sig i samme kompleks som politistationer pga. pladsmangel i de statslige fængsler. En varetægtsfængslet person opholder sig i gennemsnit cirka 12 dage i arresthuset. Udlændinge, der er blevet tilbageholdt på grundlag af udlændingeloven, kan også placeres i arresthuse, hvis der ikke er nok plads i Migrationsverkets egne bygninger.

Eftersom der ikke er etableret arresthuse i samme kompleks som domstolsbygninger, har finsk politi mange transport- og bevogtningsopgaver, når tilbageholdte skal i retten. Ud fra en ressourcemæssig betragtning er dette ikke ideelt for politiet, som således må anvende i forvejen knappe ressourcer hertil. Der er blevet nedsat en arbejdsgruppe for at finde alternative løsninger for transport af tilbageholdte personer til retten.

De 11 større arresthuse, som befinder sig i forbindelse med hovedpolitistationer, skal igennem en omfattende renovering i de nærmeste år, således at Finland opfylder de krav, der er rejst fra nationalt niveau samt EU-niveau fsva. grundlæggende menneskerettigheder.

Et landsdækkende arresthusnetværk sikrer, at politipatruljer ikke bliver bundet til alt for mange transportopgaver. Afstanden mellem arresthuse bør ikke være mere end 60 km, bortset fra Lapland, hvor afstandene er længere.”

Den danske ambassade i Reykjavik har oplyst følgende:

”På Island har man ikke arresthuse sammen med hverken politistationer eller domstolsbygninger. Varetægtsfanger er i almindelige fængsler. Det største fængsel, som ligger 60 km fra Reykjavik har 6 isolationsceller, straffeanstalten i Reykjavik har 2 isolationsceller og fængslet på Akureyri har 1 isolationscelle.

I 2013 var der i gennemsnit 17,5 varetægtsfanger, hvoraf 2,8 var i isolation.

Islands politi klager over, at det er mandskabskrævende og dyrt at hente og bringe fanger til forhør og til retssager fra landets største fængsel, som ligger 60 km fra byen. Problemet løses om godt et år, når et nyt fængsel uden for Reykjavik tages i brug. Ved beslutningen om bygningen af dette nye fængsel var det i følge ambassadens kilder ikke til debat at have arresthuse på Reykjaviks politistation.”

Den danske ambassade i Berlin har oplyst følgende:

”I Tyskland adskilles der bl.a. mellem

- Detention (*Polizeigewahrsam*), der foretages på politistationer. Tilbageholdelsen sker som fareafværgelse i op til 24 timer uden en arrestordre, hvorefter vedkommende skal fremstilles i grundlovsforhør,
- Anholdelse (*Festnahmen*), der kan foretages af politi og statsadvokater ved overhængende mistanke og på grundlag af arrestordre,
- Fængsling (*Verhaftung*) og varetægtsfængsling (*Untersuchungshaft*).

Begrebet arrest dækker i Tyskland både over specifikke former for *Arrest* (f.eks. ungdomsarrest og på det militære område) og ellers det mere overordnede begreb *Haft*, som dækker over en række former for frihedsberøvelse, herunder varetægtsfængsling.

Ansvar for varetægtsfængslinger befinder sig siden den tyske føderalismereform i 2006 hos delstaterne. I alle delstater er der en organisatorisk adskillelse mellem fængselsvæsenet og politi/domstole. Spørgsmål om varetægtsfængsling forvaltes i justitsministerierne, mens politiarbejdet er et anliggende for indenrigsministerierne.

Varetægtsfængslede med verserende straffesager skal som hovedregel placeres i særlige afdelinger i de almindelige fængsler (*Justizvollzugsanstalten*). Der har historisk set været en vis fysisk forbindelse mellem domstole og visse mindre fængsler. Det hører dog i dag til undtagelsen. Man er derfor anvist til transport under retsmøderne

Delstaterne har oplyst følgende detaljer:

Baden-Württemberg har mindre historiske fængselshuse, som er placeret i nærheden af domstolene. De moderne fængsler bygget inden for de seneste 100 år har ikke denne tilknytning, og man er anvist til transport. Erfaringen viser dog, at det kan være meningsfyldt at have varetægtsfængsling placeret i nærheden af domstolen. I Baden-Württemberg er adskillelsen betinget af, at de fleste domstole er placeret i bymidter, hvor der ikke er plads til fængsler. Man gjorde opmærksom på, at **Østrig** var begyndt at opføre justitscentre, som forenede både fængsler og domstole.

Nogle fængsler i **Bayern** befinder sig i umiddelbar nærhed af domstolsbygninger og er forbundet med direkte adgang (i reglen underjordiske veje). Dette letter overflytningen af de anklagede væsentligt. Det meste kendte (og stadig aktuelle) eksempel er fængslet i Nürnberg. Nürnberg var én af de bygninger, der ikke var blevet ødelagt i 2. verdenskrig. Den direkte adgang var grunden til, at man pegede på Nürnberg som stedet for krigsforbryderprocesserne.

I Bayern som helhed er tilknytningen dog en undtagelse, hvilket gør transport mellem fængsler og domstole nødvendige. En undtagelse heraf findes i München. Her har undersøgelsesdommere til varetægtsfængslinger egne kontorer på politistationen, for på stedet at kunne udstede arrestordre og gennemføre forhør. Hvis der varetægtsfængsles, bliver den indsatte overført til det relevante fængsel. Der er også oprettet satellitkontorer for socialdommere (der fungerer som formyndere) ved klinikken Haar/München. Dette sparer transport for dommerne og de involverede.

I **Berlin** er domstole og fængsler adskilt. Der er dog i nogle tilfælde en historisk begrundet fysisk nærhed.

Der er en vis fysisk nærhed mellem domstole og fængsler i **Brandenburg**.

I **Meckleburg-Vorpommern** er der ikke placeret fængsler i nærheden af politi og domstole.

I **Niedersachsen** findes der enkelte, mindre fængsler, som er placeret tæt på domstolsbygninger. Dette er historiske fængselshuse. Langt overvejende er flertallet af delstatens fængsler adskilt fra domstole og politistationer. Dette begrundes med, at Niedersachsen er en delstat med et stort areal, og bygningerne derfor er spredt.

I **Nordrhein-Westfalen** byggede man indtil ca. 1900 fængsler og domstole vis á vis, hvilket fra og med 1945 blev opgivet. Man byggede herefter fængsler i byernes udkant. Det skyldtes dels den bymæssige udvikling, dels modstanden mod at opføre fængsler midt i byen. Ældre bygninger med tilstødende fængselshuse benyttes stadig, men har kun et ganske lille antal pladser, fortrinsvis til ungdomsarrester af få dages varighed. Der er behov for at have domstolsbygningerne i byen på grund af de mange daglige medarbejdere og gæster.

Rheinland-Pfalz har ikke fængsler, der er etableret i nærheden af politistationer eller domstole.

Delstaten **Sachsen** har visse fængsler beregnet til varetægtsfængsling, som er placeret i umiddelbar nærhed til domstole. Det er vokset ud af en historisk kontekst. Ved nyopførelse af fængsler i dag er nærheden til domstole og politi ikke et kriterium. Man tilføjer, at transporten mellem fængsler og domstole er et problem, som man har fokus på netop nu. Delstaten har for nylig foretaget en opgørelse over, hvor mange ressourcer der anvendes på denne type transport. Ambassaden kan få adgang til opgørelse, hvis der stilles officiel henvendelse herom.

I **Slesvig-Holsten** kan fængsler og domstole være placeret i umiddelbar nærhed til hinanden, men det er snarere undtagelsen.”

Den danske ambassade i London har oplyst følgende:

”I UK har man ikke arresthuse i samme kompleks som politistationer eller domstolsbygninger. Varetægtsfængslede places i lokale fængsler.”

Den danske ambassade i Haag har oplyst følgende:

”I Nederlandene har man ikke etableret arresthuse i samme kompleks som politistationer og/eller domstolsbygninger. Efter anholdelse bliver en person fastholdt i en politistation i op til 3 dage. En undersøgelsesdommer vil inden for denne periode beslutte om personen skal overføres til et arresthus ifm. varetægtsfængsling.

Ansvar for arresthusene ligger hos den nederlandske kriminalforsorg (DJI – Dienst Justitiële Inrichtingen) og de er dermed del af fængselsvæsenet. Arresthuse kan enten være etableret i samme kompleks som et fængsel eller være etableret i en bygning for sig selv. Denne bygning kan befinde sig på fængselsområdet eller have en anden beliggenhed. Antallet af arresthuse varierer fra år til år, og hænger sammen med efterspørgslen af pladser. Nedenstående tabel viser den nedadgående tendens i antallet af pladser i arresthuse.

2009	2010	2011	2012	2013
5.320	5.031	4.564	4.191	3.873

(kilde: rapporten “gevangeniswezen in getal 2009-2013”, www.dji.nl)

I de fleste tilfælde er fængsler og dermed arresthuse placeret i et industriområde, hvorimod domstolene er centralt placeret i en (større) by. Transport af varetægtsfængslede er dermed noget man er vant til og ikke noget der ind til videre er blevet problematiseret. I nogle meget få tilfælde, hvor retssagen finder sted i den sikrede domstolsbygning i Amsterdam (De Bunker), vil man anbringe den varetægtsfængslede på et sikkert sted i nærheden af domstolsbygningen. Dette sker dog kun undtagelsesvist og den varetægtsfængslede vil i næsten alle tilfælde blive transporteret mellem arresthuset og domstolsbygningen. Domstolsbygningerne råder alle over nogle få celler, hvor en tiltalt kan fastholdes mens der ventes på retssagens begyndelse.”